Gemeente Rotterdam

GEMEENTEBLAD

Officiële uitgave van de gemeente Rotterdam

Nr. 61140
11 februari
2026

Kennisgeving Zelfbeoordeling afvalstatus plantaardig materiaal (bokashi) – conclusie voortgezet gebruik (niet-afvalstof), vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders van Rotterdam op 25 november 2025

Artikel 1

Kennisgeving Zelfbeoordeling afvalstatus plantaardig materiaal (bokashi) – conclusie voortgezet gebruik (niet - afvalstof), vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders van Rotterdam op 25 november 2025

Inleiding

Bij het beheer en onderhoud van de Rotterdamse buitenruimte komt veel organisch materiaal vrij, zoals blad en maaisel. De gemeente Rotterdam zet actief in op het hergebruik van deze stromen door ze lokaal te verwerken tot Bokashi en vervolgens toe te passen binnen het gemeentelijk groenbeheer. Deze aanpak draagt bij aan de circulaire ambities van de Rijksoverheid, die erop gericht zijn om uiterlijk in 2050 een volledig circulaire economie te realiseren. Het efficiënt (her)gebruiken van beschikbare grondstoffen en het sluiten van nutriëntenkringlopen – zoals beoogd in kringlooplandbouw – vormen hierin essentiële pijlers.

Wat is Bokashi?

Bokashi is een Japanse term die 'goed gefermenteerd' betekent. Het is een methode waarbij organisch materiaal, zoals blad en maaisel, onder toevoeging van micro-organismen en mineralen wordt gefermenteerd in plaats van gecomposteerd. Dit proces vindt plaats in een zuurstofarme omgeving, waardoor waardevolle voedingsstoffen behouden blijven. Het eindproduct is een bodemverbeteraar die de bodemstructuur verbetert, het bodemleven stimuleert en bijdraagt aan een gezonde, vruchtbare bodem. Door Bokashi lokaal toe te passen, worden kringlopen gesloten en worden transport en CO_2-uitstoot verminderd.

Zelfbeoordeling afvalstatus

De beoordeling van de afvalstatus van een materiaal ligt in eerste instantie bij de houder van dat materiaal. In dit geval is het college van burgemeester en wethouders de houder van het materiaal Bokashi. De zelfbeoordeling van het college volgt hieronder. Deze zelfbeoordeling is gebaseerd op de volgende juridische en beleidsmatige kaders:

1. Artikel 1.1 van de *Wet milieubeheer* (definitie afvalstof en beoordeling afvalstatus);
2. *Handreiking Afvalstof of Niet-afvalstof* (Ministerie van IenW);
3. *Afvalstatusbeoordeling in Nederland* (Ministerie van IenW, april 2025);
4. *Handreiking bevoegdheden bevoegd gezag Beoordeling afvalstof of niet-afvalstof* (Ministerie van IenW, juli 2025);
5. *Landelijk Afvalbeheerplan (LAP3)*, sectorplan 8 (groenafval).
6. Eerste Kamer: *behandeling brief regering; Stand van zaken uitvoering duurzaamheidskader biogrondstoffen* (TK 32.813 / 31.239, 1343)

Praktijkervaring en monitoring

Sinds 2019 voert Rotterdam een pilot uit, als onderdeel van het Kennisprogramma Circulair Terreinbeheer, dat samen met de Wageningen Universiteit ruim vijftig pilots in heel Nederland heeft gemonitord. Uit dat onderzoekstraject blijkt dat bokashi een veilige bodemverbeteraar is en een circulaire bestemming is voor het blad dat binnen onze gemeentegrenzen vrijkomt. Uit de eigen aanvullende onderzoeken blijken daarnaast positieve effecten op waterdoorlaatbaarheid, de levensduur van bomen en planten en bodembiologie.

1. Uitgevoerde pilots in Rotterdam (2019–2024) op locaties zoals Hoogvliet, Vroesenpark, Melanchtonweg, Kamperlandsingel en Hordijk;
2. Plan van aanpak *Verlenging pilot bokashi 2025–2026;*
3. Monitoringresultaten, waaronder:
    1. *Jaarrapportage 2021 Kennisprogramma Circulair Terreinbeheer* (WUR): chemische kwaliteit en effecten op micro-organismen;
    2. *Definitieve memo KennisprogrammaCT_241213* (november 2024).

Beleidsmatige inbedding:

1. *Grondstoffennota Rotterdam 2023–2026;*
2. *Programmaplan Rotterdam Circulair 2023–2026;*
3. *Transitieagenda Organische Stromen;*

4. *Eén Stad* en *Samen in actie voor een circulaire Stad;*
5. *Uitvoeringsagenda Biodiversiteit;*
6. *Rotterdams Weerwoord.*

Met deze zelfbeoordeling wordt bevestigd dat bokashi, zoals toegepast binnen het gemeentelijk groenbeheer, voldoet aan de voorwaarden voor voortgezet gebruik buiten het afvalregime. Het materiaal wordt aantoonbaar veilig en doelgericht ingezet, is milieuhygiënisch gelijkwaardig aan compostering, en draagt bij aan circulaire doelstellingen en biodiversiteit.

Procesbeschrijving

Het bladafval dat wordt verwerkt tot bokashi is afkomstig van gemeentelijke begraafplaatsen en verhardingen binnen de gemeente Rotterdam. Dit materiaal wordt ingezameld binnen een straal van maximaal tien kilometer hemelsbreed vanaf de verwerkingslocatie. Na inzameling wordt het blad zorgvuldig ontdaan van zwerfvuil, stenen en overige verontreinigingen, waarna het wordt versnipperd en gemengd met micro-organismen en gesteentemeel.

De verwerking vindt plaats binnen de gemeentegrenzen van Rotterdam. Het mengsel wordt afgedekt en ondergaat een anaeroob fermentatieproces, waarbij gedurende een periode van tien tot twaalf weken een gecontroleerde temperatuur wordt gehandhaafd. Dit proces is beschreven en wordt gemonitord om de kwaliteit en veiligheid van het eindproduct te waarborgen.

Het eindproduct, bokashi, wordt vervolgens toegepast als bodemverbeteraar in plantsoenen, bermen en bloemvakken. Voorafgaand aan deze toepassing wordt het materiaal getoetst op geschiktheid, waarbij wordt beoordeeld of het gebruik gegarandeerd veilig is en voldoet aan de gestelde kwaliteitsnormen. Daarnaast wordt een risicoanalyse uitgevoerd om mogelijke effecten op mens en milieu in kaart te brengen.

Tot slot is er een plan opgesteld voor monitoring en controle van het eindproduct. Dit plan richt zich op het waarborgen van de kwaliteit en het uitsluiten van risico's, waaronder het doden van invasieve exoten. Monitoring door Eurofins en gemeentelijke experts toont positieve effecten op het bodemleven, de waterhuishouding en de onkruiddruk, waarmee bokashi een waardevolle bijdrage levert aan duurzaam groenbeheer binnen de gemeente.

Alle informatie met betrekking tot het inzamelen, vervoeren, opslaan, verwerken en toepassen van het materiaal wordt vastgelegd. Deze informatie wordt op verzoek beschikbaar gesteld aan bevoegde instanties ten behoeve van toezicht en handhaving.

Algemeen beoordelingskader

De beoordeling van voortgezet gebruik is enkel van toepassing op stoffen, mengsels of voorwerpen (hierna: materialen) die vrijkomen bij andere activiteiten dan productieprocessen of handelingen van nuttige toepassing van afvalstoffen. Om vast te stellen of het voortgezet gebruik van een materiaal dat vrijkomt als zodanig kan worden bestempeld, moet worden bepaald of er geen sprake is van een afvalstof. Het begrip afvalstof is gedefinieerd in artikel 1.1, eerste lid, van de Wet milieubeheer (hierna: Wm): "Alle stoffen, mengsels of voorwerpen, waarvan de houder zich ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen".

Het kernelement "zich ontdoen" is niet nader gedefinieerd in de wet. Wel blijkt uit de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna "HvJ EU") dat dit begrip dient te worden uitgelegd door alle omstandigheden van het geval in aanmerking te nemen. Hierbij dient o.a. tevens te worden gelet op de tweeledige milieudoelstelling van het afvalstoffenrecht, zoals verwoord in artikel 1 van Richtlijn 2008/98 betreffende afvalstoffen (Kaderrichtlijn afvalstoffen, de "Kra"):

1. milieubescherming: bescherming van het milieu en de menselijke gezondheid door preventie of beperking van de negatieve gevolgen van de productie en het beheer van afvalstoffen;
2. efficiënt grondstoffengebruik: beperking van de gevolgen in het algemeen van het gebruik van de natuurlijke hulpbronnen en verbetering van de efficiëntie van het gebruik ervan.

Bovengenoemde afvalstoffendefinitie is in het Landelijk Afvalbeheerplan 2017-2029 (hierna "LAP3") en de Handreiking afvalstof of niet-afvalstof van het ministerie van I&W, uitgewerkt in een drietal toetsingsgronden waarmee per geval en op basis van een beoordeling van alle relevante feiten en omstandigheden, kan worden bepaald of er sprake is van "zich ontdoen" of dat sprake is van voortgezet gebruik. Om te bepalen of sprake is van voortgezet gebruik dient vastgesteld te worden dat het:

1. zeker is dat het materiaal gebruikt zal worden en;
2. voorgenomen gebruik rechtmatig is en;
3. voorgenomen gebruik vanuit grondstoffenefficiëntie voldoende hoogwaardig is.

Beoordeling

1. Zeker gebruik

Voor het voortgezet gebruik van bokashi is het van belang dat het beoogde gebruik van het materiaal voldoende zeker en concreet is. Dit betekent dat de toepassing niet slechts theoretisch mogelijk moet zijn, maar dat het materiaal daadwerkelijk en aantoonbaar wordt ingezet voor een specifieke toepassing waarvoor het geschikt is.

In Rotterdam is aan deze voorwaarde voldaan. Bokashi wordt structureel toegepast binnen het gemeentelijk groenbeheer, op vooraf gemarkeerde locaties die actief worden gemonitord. De toepassing is niet incidenteel of experimenteel, maar ingebed in de reguliere beheerpraktijk.
Ter ondersteuning van deze praktijk zijn instructiedocumenten opgesteld waarin de wijze van toepassing nauwkeurig is vastgelegd. Deze documenten beschrijven onder meer de laagdikte, het tijdstip van aanbrengen en de locatiespecifieke randvoorwaarden. De toepassing is aantoonbaar geschikt: monitoringresultaten tonen positieve effecten op het bodemleven, de waterinfiltratie en de onderdrukking van onkruidgroei. Daarmee is sprake van een concrete, doelgerichte en duurzame inzet van het materiaal, passend binnen de kaders van circulair terreinbeheer.
Conclusie:
Er is sprake van een concreet, structureel en geschikt gebruik. Aan de toetsingsgrond ‘zeker gebruik’ is voldaan.

1. Rechtmatig gebruik

Een belangrijke voorwaarde voor het voortgezet gebruik van bokashi is dat het materiaal geen stoffen bevat die verboden zijn of waarvoor restricties gelden, en dat de toepassing geen overwegend ongunstig effect heeft op mens of milieu.
Op basis van uitgevoerde analyses is vastgesteld dat bokashi geen stoffen bevat die vallen onder bijlage I van de POP-verordening, noch onder de bijlagen XIV en XVII van de REACH-verordening. Daarmee voldoet het materiaal aan de relevante Europese chemische regelgeving.
Daarnaast is er geen risico op verspreiding van invasieve exoten. De inzamellocaties van het bladafval zijn vooraf gescreend en locaties met een verhoogd risico zijn uitgesloten van deelname. Dit waarborgt dat het materiaal ecologisch veilig kan worden toegepast.
De toepassing van bokashi voldoet aan de productwetgeving voor bodemverbeteraars en wordt actief gemonitord door Eurofins en gemeentelijke bodemexperts. De monitoringresultaten bevestigen dat bokashi milieuhygiënisch gelijkwaardig of zelfs beter scoort dan primair materiaal. Met name de stimulering van het bodemleven en de reductie van methaanuitstoot — wanneer bokashi wordt ingezet als alternatief voor veen — onderstrepen de milieutechnische meerwaarde van deze circulaire toepassing.
Conclusie:
Het gebruik is rechtmatig en veilig. Aan de toetsingsgrond ‘rechtmatig gebruik’ is voldaan.

1. Voldoende hoogwaardig gebruik

De laatste voorwaarde voor het voortgezet gebruik van bokashi is dat de toepassing minstens gelijkwaardig moet zijn aan de minimumstandaard zoals opgenomen in het relevante sectorplan van het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP3). Een toepassing die lager scoort dan deze standaard kan leiden tot milieunadeel en is daarom niet toegestaan.
Voor groenafval geldt volgens sectorplan 8 van het LAP3 dat compostering de minimumstandaard is. Bokashi vormt een alternatieve verwerkingsmethode die qua milieukwaliteit vergelijkbaar is met compostering, en op enkele punten zelfs beter scoort. Dit geldt met name voor het behoud van nutriënten in de bodem en de stimulering van het bodemleven, wat bijdraagt aan een gezonde en veerkrachtige stedelijke leefomgeving.
Daarnaast draagt de toepassing van bokashi aantoonbaar bij aan bredere beleidsdoelen zoals klimaatadaptatie, biodiversiteit en het verlagen van onderhoudskosten in het openbaar groen. Door de lokale verwerking en directe toepassing wordt bovendien de kringloop gesloten, wat aansluit bij de circulaire ambities van de gemeente.
Conclusie:
De toepassing is ten minste gelijkwaardig aan de minimumstandaard. Aan de toetsingsgrond ‘voldoende hoogwaardig gebruik’ is voldaan.

Conclusie zelfbeoordeling

Op grond van bovenstaande toetsing volgt de conclusie dat bokashi uit bladafval geen afvalstof is in de zin van artikel 1.1, eerste lid, van de Wet milieubeheer, en dat sprake is van voortgezet gebruik.

Reikwijdte en beperkingen

Deze zelfbeoordeling geldt uitsluitend voor bokashi geproduceerd uit bladafval afkomstig uit het gemeentelijk beheer van de buitenruimte, verwerkt op de in overleg met de DCMR Milieudienst Rijnmond bepaalde locaties, en toegepast binnen het openbaar groen van Rotterdam. De zelfbeoordeling is geen besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht en heeft geen bindende status voor andere bevoegde gezagen. Bij export blijft Verordening (EG) nr. 1013/2006 (EVOA) van toepassing.
Deze zelfbeoordeling kan worden herzien indien relevante wet- en regelgeving, jurisprudentie of feitelijke omstandigheden wijzigen.